WARUNKI EKSPLOATACJI I PROCESY NISZCZENIA POWŁOK

a. Czynniki klimatyczne

Czynniki klimatyczne powodują niszczenie powłok i wywołują korozję podpowłokową. Proces destrukcji jest złożony i składa się z czynników przedstawionych na rys. III.2-1. Schemat powiązania funkcjonalnego określają czynniki oddziałujące na powłokę oraz mające wpływ bezpośredni na korozję podłoża.

Czynniki wpływające na proces destrukcji oddziałują w sposób powolny przez długi niekiedy okres eksploatacji. Proces destrukcji objawia się najpierw kredowaniem powłoki, spękaniami, pękaniem wgłębnym, pęcherzeniem, korozją podpowłokową, odwarstwianiem się pokrycia i jego zniszczeniem zmuszającym do odnowienia pokrycia.

Czynniki klimatyczne oddziałujące na powłokę można scharakteryzować parametrami klimatycznymi, np. wskaźnikami higrotermicznymi środowiska w danej miejscowości, miesiącu lub roku na podstawie danych meteorologicznych. Dane te są ze sobą powiązane jak to pokazano w tabl. III.2-1.

Dobór powłok można przeprowadzić zależnie od stopniowania narażeń określonych indeksem Brooksa, przy pomocy których wykreśla się klimogramy poszczególnych miejscowości na siatce stopniującej narażenia od 0 do 10. Możliwe jest więc porównanie narażeń w poszczególnych miejscowościach oraz miesiącach roku (rys. III.2-2). Powłoki ulegają silnemu niszczeniu (pęcznienie, utrata przyczepności, porastanie) w warunkach określonych wysokim indeksem Brooksa (powyżej 5).

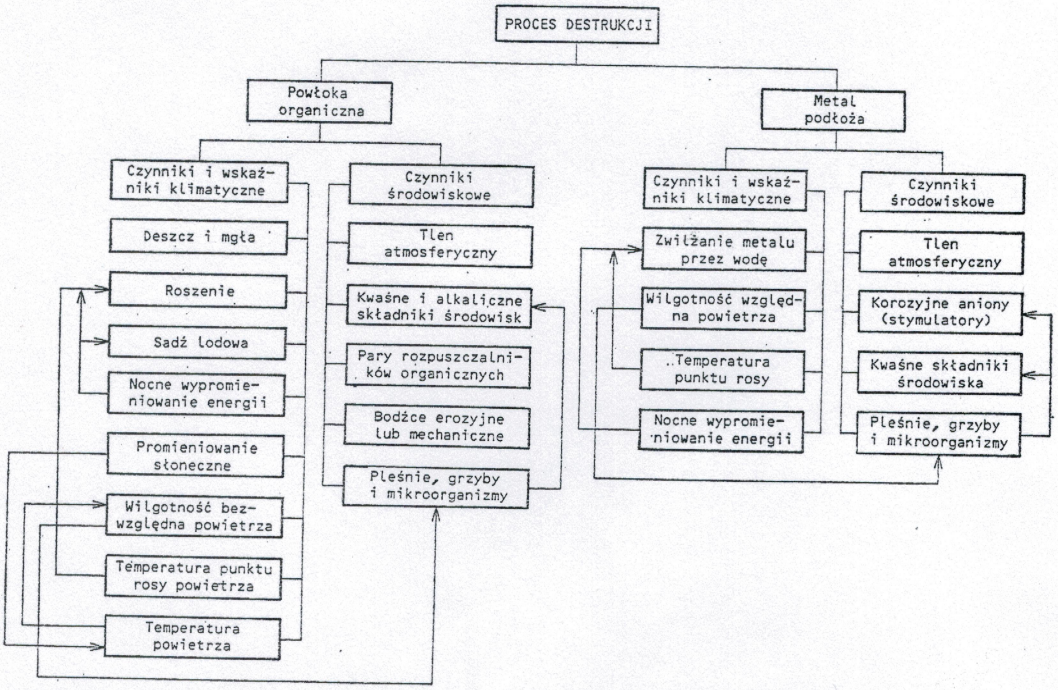

Rys. III.2-1. Schemat powiązań czynników klimatycznych i środowiskowych działających na powłokę i metal podłoża

Wady powstające w czasie magazynowania

a. Wiadomości ogólne

Zarówno materiał malarski, jak i powłoka lakierowa powinny spełniać stawiane im wymagania nie tylko pod względem zgodności z normą jakościową, ale również pod względem zastosowania ich w ochronie przed korozją lub w celu dekoracyjnym. Wady wynikające ze złej jakości surowców zastosowanych do produkcji farb, emalii, lakierów i innych wyrobów przemysłu farb i lakierów, często ukryte, tj. takie, które nie dają się ujawnić w toku badań jakościowych surowca, oraz odchylenia od warunków technologicznych przy produkcji materiałów malarskich, a jeszcze bardziej przy stosowaniu tych materiałów, wpływają pośrednio lub bezpośrednio na własności ochronne i dekoracyjne powłoki lakierowej [1].

Występowanie tych wad można stwierdzić

a) w czasie magazynowania materiałów malarskich,

b) w czasie stosowania materiałów malarskich,

c) w czasie tworzenia powłoki lakierowej, tj. natychmiast po nałożeniu materiału malarskiego, a przed uformowaniem powłoki,

d) po upływie pewnego czasu od chwili zastosowania materiału malarskiego,

e) po upływie dłuższego czasu eksploatacji obiektu.

b. Wady materiałów malarskich

Wady ujawniające się w czasie magazynowania (tabl. VII.1-1). Najczęściej spotykane wady materiałów malarskich, ujawniające się jeszcze przed użyciem tych wyrobów, są następujące:

a) zmętnienie, zanieczyszczenie i sedymentacja w bezbarwnych lakierach olejnych i syntetycznych,

b) osadzanie się, zgęstnienie i rozwarstwienie w farbach, emaliach olejnych, nitrocelulozowych, spirytusowych, emulsyjnych oraz w roztworach sykatyw,

c) zgęstnienia i zgalarecenia w farbach i emaliach powstałe w związku z rodzajem stosowanych pigmentów i spoiw,

d) spadek lepkości wyrobów nitrocelulozowych,

e) kożuszenie szybkoschnących wyrobów olejnych, olejno-żywicznych i syntetycznych,

f) zmiana barwy wyrobów pigmentowanych,

g) ciemnienie lakierów, jasnych emalii i rozpuszczalników.

Tablica VII.1-1. Wady powstające w czasie magazynowania materiałów malarskich

Lp.	Rodzaj wady	Przyczyna	Sposób zapobiegania lub usuwania wady
1	Gęstnienie i galarecenie	zbyt wysoka temperatura magazynowania zbyt długi okres magazynowania mało aktywny rozpuszczalnik użyty do materiału malarskiego opakowanie zawierające niewielką ilość materiału malarskiego lub niehermetyczne rodzaj niewłaściwie użytego pigmentu lub spoiwa lakierowego	przestrzegać znormalizowanych warunków magazynowania przechowując wyrób w strefie dolnej granicy temperatury (+5°C); w przypadkach widocznego wzrostu lepkości stosować rozcieńczenie efektywnymi rozpuszczalnikami (butanol, ksylen), w możliwych przypadkach ograniczyć krotność otwierania opakowania
2	Kożuszenie wyrobów olejnych, olejno-żywicznych i syntetycznych	duża zawartość sykatyw, szczególnie kobaltowych, niezbędnych do innych celów, np. przyspieszenia wysychania powłoki zawartość oleju tungowego i innych niezbędnych do uzyskania własności, np. dobrej wodoodporności zbyt wysoka temperatura magazynowania niedostateczna ilość środków przeciwko kożuszeniu, zastosowana w składzie materiału malarskiego	zamykać szczelnie naczynia, aby kontakt z powietrzem był ograniczony unikać pozostawiania w opakowaniach części wyrobu lakierowego oraz wielokrotnego pobierania materiału z tego samego opakowania po częściowym pobraniu materiału malarskiego z opakowania powierzchnię zalać niewielką ilością trudno lotnego rozpuszczalnika (najlepiej terpentyny) i nie mieszać wcześniej niż przed następnym użyciem materiału
3	Osadzanie się pigmentów z materiałów malarskich	duża różnica gęstości pigmentów i spoiwa niska lepkość spoiwa niedostateczne rozdrobnienie pigmentu zawartość elektrolitów w pigmentach ograniczona zdolność zwilżania spoiwa w stosunku do pigmentu zbyt długi czas magazynowania wysoka temperatura magazynowania	zapewnić zużycie farb szybko osadzających się, szczególnie farb miniowych, w czasie nie dłuższym niż 4 tygodnie od daty wyprodukowania; zapewnić zużycie farb i emalii w czasie przewidzianym okresem gwarancji w normie; rozcieńczyć materiały malarskie do lepkości roboczej, szczególnie do natrysku i zanurzania, pracować jedynie z ilościami przewidzianymi do doraźnego zużycia, nie magazynować materiałów malarskich rozcieńczonych do lepkości roboczych; stosować, w porozumieniu z producentem w przypadkach możliwych wyroby pigmentowane zawierające ekstendry, tj. wypełniacze lekkie opóźniające osadzanie się pigmentów; unikać magazynowania w zbyt wysokich temperaturach
4	Spadek lepkości wyrobów nitrocelulozowych	wysoka lepkość właściwa nitrocelulozy lub bawełny kolodionowej i jej skłonność do rozszczepiania estru w roztworach rozpuszczalników o niedostatecznej czystości chemicznej	należy stosować rozpuszczalniki estrowe o małej liczbie kwasowej w warunkach produkcji i wyrobów lakierowych